

คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในนิตยสารในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย

นางสาว อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-326-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016308 110306171

Counselling Column in Thai Magazine in Reflecting Role and
Status of Thai Women

Miss Oranong Swasburi

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-326-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในนิตยสารในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย

โดย นางสาว อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยภูเรื่อน กิติวัฒน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

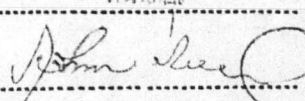

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี : คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต ในนิตยสารในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทย (COUNSELLING COLUMN IN THAI MAGAZINE IN REFLECTING ROLE AND STATUS OF THAI WOMEN) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล, 204 หน้า. ISBN 974-577-326-3

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึง บทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในครอบครัว สังคม และความรักที่ปรากฏในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต ช่วง พ.ศ. 2494-2516 และ พ.ศ. 2517-2530 ตลอดจนศึกษาถึง แนวการตอบปัญหาชีวิต และบทบาทและหน้าที่ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย ในงานวิจัยขั้นนี้ผู้วิจัยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหาหาเจตนาที่มุ่งพิมพ์ในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิต สัมภาษณ์ผู้ตอบปัญหาชีวิต และสัมภาษณ์กลุ่มผู้อ่าน นิตยสารสตรีสาร จำนวน 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและสถานภาพของสตรีไทยในครอบครัว สังคม และความรักในช่วง พ.ศ. 2494-2516 และช่วง พ.ศ. 2516-2530 แตกต่างกันตามการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองภายในประเทศและอิทธิพลจากต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สตรีไทยยังคงรักษาบทบาทในครอบครัว พร้อมกับการมีบทบาทมากขึ้นในสังคม ส่วนแนวการตอบปัญหาชีวิตในงานวิจัยขั้นนี้จะมีองค์หลักเหตุผล ประสิทธิภาพของผู้ตอบปัญหาชีวิตและลักษณะของปัญหา นอกจากนี้ ผู้ตอบปัญหาชีวิตยังต้องใช้หลักทางจิตวิทยา มาช่วยในการตอบปัญหา ทางด้านบทบาทและหน้าที่ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย มีบทบาทใน 2 ประเด็น คือ บทบาทหน้าที่โดยตรง ซึ่งได้แก่ บทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำ บทบาทในการให้ความรู้และประสบการณ์ในชีวิต บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน บทบาทในการเป็นแหล่งระบายความอัดอั้นตันใจ ส่วนอีกประเด็นหนึ่งก็คือ บทบาทหน้าที่โดยอ้อม ซึ่งได้แก่ บทบาทในการสอนบทบาทต่าง ๆ ในสังคม บทบาทในการให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาชีวิต บทบาทในการสร้างค่านิยม บทบาทในการสร้างทัศนคติ บทบาทในการชี้แนะการตอบโต้ทางอารมณ์ และบทบาทในการกำหนดปทัสถานของพฤติกรรม

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน .....
 สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน .....
 ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... ๐๒๐๕๕๖ ..... กวีรัตน์ .....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....

ORANONG SWASBURI : COUNSELLING COLUMN IN THAI MAGAZINE IN REFLECTING
ROLE AND STATUS OF THAI WOMEN. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. RAVEEWAN
PRAKOBPHON, 204 pp. ISBN 974-577-326-3

The purpose of this research is to study the roles and status of Thai women in families, society and love that from columns that provide solutions to life problems for the period 1951-1973 and 1974-1987. The research also covers approaches concerning solution provision to life problems as well as roles and responsibilities of columns in the Thai society. This research is carried out by analysing those letters that were printed on life solution's columns, interviewing both solution providers and twenty readers of Satri Sarn Women's Magazine.

The finding from this research is that the roles and status of Thai women within families society and love for the period 1951-1973 and 1974-1987 varied according to changes in economic and political condition both domestically and globally. However, Thai women still maintain their roles within families and at the same time have an increasing roles in the society. With respect to approaches in providing solutions to life problems under this research, they are mostly relied on reasoning, experience of solution providers and nature of the problems. In addition to this, solution providers also have to use psychological concept.

There are two key roles for columns that provide solution to life problems. The first direct role is that of providing advice, guidelines, knowledges, entertainment and act as a source for others to express their depressed feeling. Another roles are more indirect. They are roles of providing knowledges on various roles within society, roles of providing moral, will and courage needed to challenge with daily life problems, roles of building social values and attitudes, roles of advising how to react and response in terms of feeling and roles of identifying or determining norms and behaviours.

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้นิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวิญ เรืองกิติวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พีระ จิรโสภณ ซึ่งให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำ พร้อมทั้งคอยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาด้วยดีตลอด นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณหญิงจินตนา ชศสุนทร ที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตอบในคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในนิตยสารสตรีสาร

พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์ทุกท่านในห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดแห่งชาติ ทำวาสูกีรี ที่ให้ความสะดวกในการค้นหาข้อมูล สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ กำลังใจจากเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อนจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่ทุกท่าน ซึ่งสนับสนุนด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี

20 เมษายน 2533

สารบัญ

หน้า

✓ บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง

บทที่

1. บทนำ.....	1
✓ 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
✓ 1.2 ปัญหาในการวิจัย.....	4
✓ 1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
✓ 1.4 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
✓ 1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
✓ 1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
✓ 1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
✓ 1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	7
2. ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวความคิดทางด้านสื่อสารมวลชน.....	9
- แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชน	
ในกระบวนการสังคม.....	9
- แนวความคิดเกี่ยวกับผู้ ฝ้าประตู.....	14
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพสตรี.....	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.3	ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบทบาทของครอบครัว และการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพและบทบาทของสตรี.....	19
-	แนวทฤษฎีโครงสร้างและภาระหน้าที่.....	19
-	แนวทฤษฎีมาร์กซ์และความขัดแย้ง.....	24
2.4	ความสัมพันธ์ระหว่างคอลลัมน์ตอบปัญหาชีวิตกับสังคมไทย ตามแนวความคิดทางสังคมวิทยา.....	26
2.5	ความเป็นมาของนิตยสารผู้หญิงและคอลลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย...	28
2.6	งานวิจัยและงานเขียนเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับสตรี.....	31
-	งานวิจัยและงานเขียนเกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพสตรี.....	31
-	งานวิจัยและงานเขียนเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับสตรีในประเทศไทย.....	38
-	งานวิจัยและงานเขียนเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับสตรีนอกประเทศ.....	41
3.	ระเบียบวิธีวิจัย.....	46
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
3.2	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
3.3	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
3.4	เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
3.5	หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	50
4.	บทบาทและสถานภาพสตรีไทยสมัยสุโขทัย ออยุธยา และต้นกรุงรัตนโกสินทร์.....	51
5.	คอลลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพสตรี.....	102

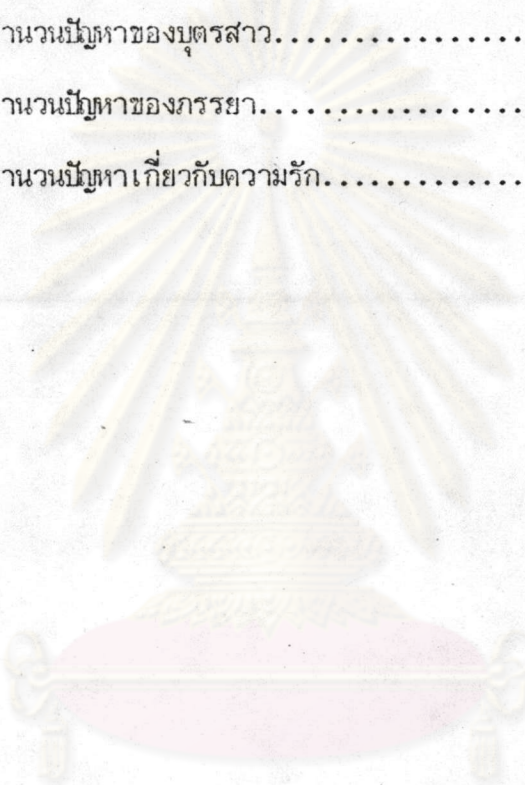
สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
6. บทบาทหน้าที่ของคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในสังคมไทย และแนวการตอบของผู้ตอบปัญหาชีวิต.....	152
7. สรุปผลการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	164
บรรณานุกรม.....	170
ภาคผนวก.....	181
ก. แบบสอบถาม	
ข. ประวัติความเป็นมาของนิตยสารสตรีสาร	
ค. ตัวอย่างสารบัญ และคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในแต่ละยุค	
ง. ตารางวิเคราะห์คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตในการสะท้อนบทบาทและสถานภาพสตรี	
ประวัติผู้เขียน.....	204

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	รูปแบบและจำนวนปัญหาของสตรีตั้งแต่ พ.ศ.2494-2530.....	107
2.	รูปแบบและจำนวนปัญหาของบุตรสาว.....	109
3.	รูปแบบและจำนวนปัญหาของภรรยา.....	117
4.	รูปแบบและจำนวนปัญหาเกี่ยวกับความรัก.....	125

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย